

Key Region Leiden als motor voor brede welvaart

Manifest voor de Gemeenteraadsverkiezingen 2026

In de agglomeratie van Leiden, Katwijk, Noordwijk, Leiderdorp, Oegstgeest, Voorschoten en Zoeterwoude wordt de economische kracht bepaald door kennis, technologie en innovatie. Kennisclusters worden daarbij ondersteund door een sterk mkb.

Economische kracht benutten

In 2046 is Key Region Leiden een internationaal toonaangevende innovatieregio die haar economische kracht inzet voor brede welvaart: met goede banen dichtbij huis, duurzame bedrijventerreinen, sterke toeleveringsketens, toekomstbestendig mkb en een aantrekkelijk woon- en leefklimaat.

Door nu structureel te investeren in samenwerking tussen gemeenten, kennisinstellingen en ondernemers bouwen we aan een regio die veerkrachtig is in tijden van verandering, strategisch autonoom in cruciale technologieën en waarbij de sociale en maatschappelijke groei in de pas loopt met de economische groei. Zo blijven we een regio waar talent graag naar toekomt en wil blijven, waar bedrijven investeren en inwoners trots zijn.

In en voor de regio

We stimuleren onze groei door economische en sociaal-maatschappelijke valorisatie (toepassing) van de kennis uit alpha, bèta, gamma en medische wetenschap. Om tot resultaat te komen stimuleren we de samenwerking tussen de kennisclusters binnen de Kennis- en Innovatie As in onze regio (de Westflank van Holland Rijnland) en koppelen we kennis aan de markt. Zo wordt de band tussen gemeenten, bedrijven en kennisinstellingen versterkt. Dit zorgt voor een waardevolle wisselwerking. De samenwerking komt zo ten goede aan alle onderdelen van onze regionale economie en vormt de basis voor onze brede welvaart.

Iedereen profiteert mee

We zetten onze nauwe samenwerking met de verschillende gemeenten en gemeenteraden die samen Key Region Leiden maken graag voort. Om te werken aan vestigingsklimaat, innovatie, investeringsklimaat, talent en het toekomstbestendig maken van het brede mkb. Door de hoge kennisdichtheid in onze regio, kan er relatief veel budget vrijgemaakt worden voor thema's die de leefbaarheid verhogen, zoals groen, recreatie en cultuur. Daarnaast zorgen de kenniswerkers van de kennisclusters voor extra inkomen in de hele regio, waar ze vaak ook wonen. Zo kan iedereen blijven profiteren van wat Key Region Leiden te bieden heeft.

Om de **doelen en kansen** voor de regio **te realiseren**, vragen wij een **investering** van minimaal **€3,25** per inwoner per gemeente. Hiermee kunnen we uitvoering geven aan onze **thema's** en de brede **welvaart versterken**.

Science for life

Vanuit Europa en het Nederlandse kabinetsbeleid zijn tien sleuteltechnologieën, de key enabling technologies, benoemd als cruciaal voor de strategische relevantie van Europa en Nederland. Het gaat om optica en geïntegreerde fotonica, quantum technologie, groene chemische productieprocessen, biotechnologie gericht op moleculen en cel, beeldvormingstechnologie, mechatronica, AI en data technologie, energiematerialen en cybersecurity. Maar liefst acht van deze technologieën zijn sterk of zeer sterk aanwezig in onze regio:

Daarmee zijn we als regio KEY voor Nederland, voor Europa, voor het leven! Science for life.

Waar het om gaat

- **Betere randvoorwaarden** voor een goed functionerende regionale en lokale economie, waar er voldoende ruimte is voor werk op toekomstbestendige bedrijventerreinen;
- **Meer werkgelegenheid** en **betere match** tussen talentvraag en -aanbod;
- **Meer massa door gezamenlijke aanpak:** schaal doet ertoe om een stem te hebben in 'Den Haag' en 'Brussel';
- **Cross-overs stimuleren tussen sleuteltechnologieën.** We verbinden mensen en ideeën uit verschillende 'bubbels' met elkaar om versneld tot ideeën, innovatie en samenwerking te komen.
- **Bekendheid geven aan de innovatieve kracht van de regio** die, gecombineerd met het uitstekende vestigingsklimaat, haar magneetwerking kan versterken voor het aantrekken van investeerders, bedrijven en kenniswerkers;
- **Verbinden van de kenniseconomie met de brede economie,** zodat de hele regio meegroeit. Sterke kennisclusters steunen daarbij op een sterk mkb en het mkb profiteert van de aanwezige innovatiekracht wat gunstig is voor toekomstbestendig ondernemen.
- **Kennis omzetten in sociaal-maatschappelijke valorisatie,** oftewel brede welvaart.
(zie schema: beoogde realisatie per doelgroep).

Gerealiseerde successen

Sinds juli 2025 werkt Key Region Leiden, als opvolger van Economie071, aan de hernieuwde visie; Kenniseconomie als motor voor de brede welvaart. De volgende successen zijn gerealiseerd:

- RIA-gelden regio Holland Rijnland voor ROM-B: € 400.000.
- RIA-gelden regio Holland Rijnland voor onderzoek versterking Kennis- en Innovatie As: € 200.000.

- Wederom subsidie toegekend voor mkb-digitalisering (coaching, workshops en vouchers) vanuit de provincie Zuid-Holland: € 200.000.
- Subsidie van het Ministerie van EZ voor de Actieagenda MKB-dienstverlening: € 100.000.
- Groeiende interesse vanuit het bedrijfsleven om bij te dragen aan onze doelstellingen.
- Langetermijn toewijding uitgesproken door onze partners.
- Concrete en gedragen plannen worden en zijn gevormd voor onze thema's: Versterken Innovatieregio | Toekomstbestendig Ondernemen | Ruimte & Randvoorwaarden.
- Elke overheidseuro die Key Region Leiden investeert, haalt minstens 1 euro terug uit subsidies en private investeringen.
- Multiplier van $\pm 3,5x$: elke euro leidt tot ongeveer € 3,50 aan economische waarde.
- Diverse organisaties willen zich graag aansluiten bij Key Region Leiden. Zij zien de potentie van de regionale samenwerking en de meerwaarde voor hun eigen organisatie.

Nieuwe kansen

- Lokale bedrijven actief betrekken bij projecten en innovaties zodat zij profiteren van de kennis die in de regio aanwezig is.
- Sterkere toeleveringsketens faciliteren door het verbinden van lokaal mkb met de kennisclusters.
- Verdere versterking van banen op alle niveaus, innovatie en bedrijvigheid doordat de triple-helix samenwerking een gezamenlijke aanpak uitvoert.
- Projecten vanuit de thema's: Versterken Innovatieregio | Toekomstbestendig Ondernemen | Ruimte & Randvoorwaarden, waaronder; RIA Kennis- en Innovatie-as studie, ROM-B, Actieagenda MKB-Dienstverlening.

Context van de regio

- De regio herbergt een grote kennis- en innovatiegedreven economie.
- Het mkb is groot en verspreid. Versterking van de verbinding met kennisclusters kan extra economische waarde en ketensamenwerking opleveren.
- Ongeveer 60.000 mensen zijn actief in de kenniseconomie als werkende of als student.
- Sterke campussen op gebied van Bio Science, Space tech & Data en Autonomous tech bieden kansen voor innovatie, cross-overs en dual-use.
- Ruimtegebrek beperkt groei; daarom wordt regionaal gewerkt aan een strategie voor bedrijventerreinen en verkennen we een ROM-B als extra instrument.
- Vergrijzing zorgt voor arbeidsmarktkrapte, vooral in techniek, onderwijs en zorg, wat vraagt om afstemming tussen onderwijs en arbeidsmarkt.
- Mbo-, hbo- en wo-opleidingen en een uitstekend woon- en verblijfklimaat maken de regio aantrekkelijk voor talent, wat gezamenlijke inzet vraagt om dit te behouden.

IMPACT
IS KEY

SOCIETY
IS KEY

INNOVATION
IS KEY

TECHNOLOGY
IS KEY

EUROPE
IS KEY

FUTURE
IS KEY

COLLABORATION
IS KEY

LIFE
IS KEY

Wat levert het op

Inwoners

- Meer banen dichtbij huis.
- Minder reistijd en minder filedruk.
- Meer kansen voor talent, kenniswerkers en vakmensen.
- Betere voorzieningen dankzij hogere gemeentelijke inkomsten.
- Als samenleving meer veerkracht door de sterke onderlinge contacten en verbindingen.
- Brede welvaart neemt toe.

Ondernemers en bedrijven

- Economische valorisatie.
- Ruimte voor werk met actieve lobby.
- Lange termijnvisie van lokale overheden.
- Ondernemersperspectief versterken.
- Relevant netwerk voor (nieuwe) samenwerking.
- Toegang tot kennis vanuit de kennisclusters.
- Beschikbaarheid van talent.
- Versterking regionale waardeketen van toelevering.

Gemeente & regio

- Extra structurele opbrengsten (extra OZB-en subsidies; provincie, Rijk en EU).
- Minder versnippering, meer focus, meer regionale slagkracht.
- Meer private investeringen.
- Een toekomstbestendige regio, veerkrachtig voor het onbekende.
- Strategische autonomie.
- Benutten van subsidies en fondsen.

Kennisclusters en Kennisinstellingen

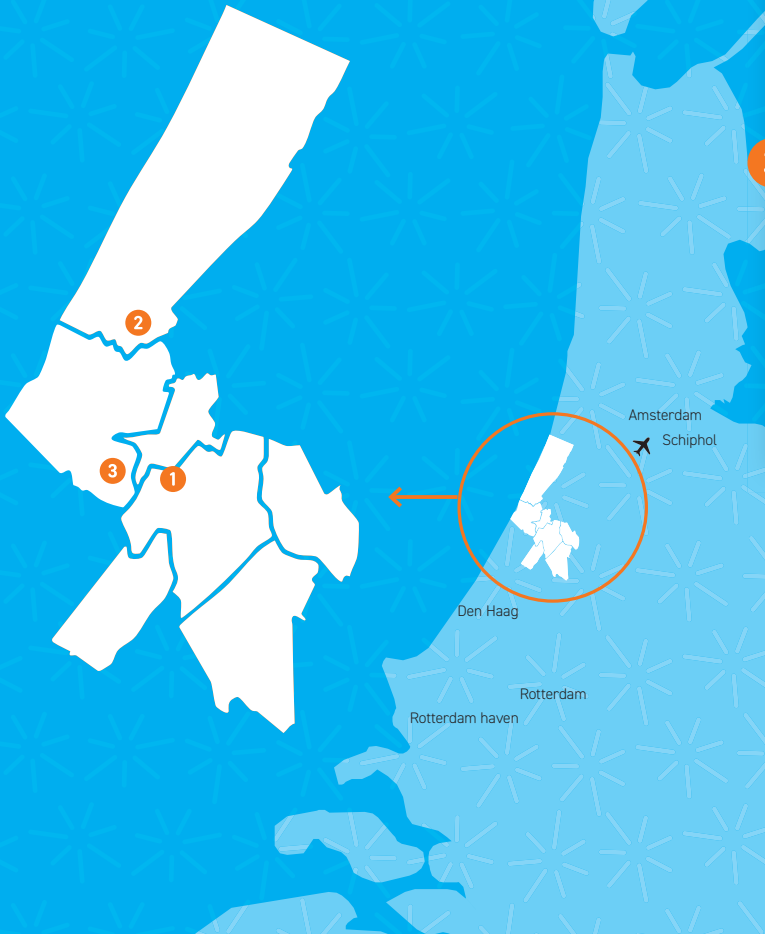
- Juiste randvoorwaarden realiseren voor groei.
- Cross-overs tussen kennisclusters.
- Snellere kennisvalorisatie.
- Gezamenlijke positionering voor toename bedrijven en kennis op nationaal en internationaal niveau.
- Verbeterd en eenduidig startup en scale-up klimaat
- Sterke regionale triple helix samenwerking voor lobby richting provincie, Rijk en Europa.
- Benutten van subsidies en fondsen.
- Aantrekken en vasthouden talent.
- Leven lang ontwikkelen.

Waar wetenschap en ondernemers samenkomen

Voor Nederland, voor Europa, voor het leven: Science for life

Key Region Leiden heeft de hoogste kennisdichtheid in Nederland op het gebied van acht sleuteltechnologieën. Hier krijgt wetenschap echte betekenis. Ondernemers, onderzoekers en onderwijsinstellingen werken samen aan oplossingen in **bio science**, **space tech & data** en **autonomous tech** (drone technologie).

De regio heeft alles in huis om impact te maken in Europa: geavanceerde technologieën, sterke triple helix-samenwerkingen, aantrekkelijke gemeenten om in te wonen en te werken, een krachtig ondernemersklimaat en een ecosysteem waarin innovatie centraal staat. Kennis van topinstututen stroomt rechtstreeks de samenleving in. In deze unieke werkomgeving verandert wetenschap de wereld.

1

#1
Biotech patenten & Medicijnproductie

26.000
medewerkers

2+ mld
economische bijdrage

Top 5
grootste LSH campus in NL en top 5 in Europa

27.000
Studenten: 666 MBO, 12.000 HBO, 14.000 Universiteit

- 386 Bedrijven waarvan 92 start-ups:
- 133 LSH onderzoek- & onderwijsinstututen
  - 240 LSH Bedrijven
  - 53 ICT
  - 49 Andere tech bedrijven
  - 23 Andere innovatiegebieden
  - 23 Innovatie-ecosysteem

2

125+
bedrijven

4.000+
mensen werkzaam

500+ mln
economische bijdrage

230.000+
internationale bezoekers per jaar

ESA/ESTEC
al 60 jaar het technisch hart van ESA

Top 5
space cluster in Europa

Grootste
space cluster in NL

Campus gegroeid
ism ESA/ESTEC, Provincie Zuid-Holland en gemeente Noordwijk

Galileo Reference Centre
bewaakt kwaliteit Europees navigatiesysteem Galileo.

3

24
bedrijven

160
high tech banen

37+ mln
economische bijdrage

Snelle groei
Exponentiële groei in de drone industrie in Europa

Grootste
unmanned systems campus in NL

Innovatie versnellen, in uniek eco-systeem
In Key Region Leiden bruist het van energie. Van positiviteit en baanbrekende ontwikkelingen rondom de key enabling technologies. Samenwerking is key op alle niveaus.

- Er wordt actief gewerkt aan het verbeteren van het startup en scale-up klimaat, aan innovatie en cross-overs tussen de kennisclusters.
- Ruimte voor werk is essentieel. Verbetering van de bedrijventerreinen voor een goed functionerend mkb en een sterke lokale economie heeft prioriteit.
- Ondernemers worden ondersteund met programma's voor digitalisering en innovatie.

Daarnaast is de regio, met 327.000 inwoners, een geweldige plek om te wonen en te werken: centraal gelegen met cultuur, natuur, strand en zee om de hoek.